

2014-imi TAC-it pisassiissutillu pillugit Inatsisartunut nassuiaat

August 2015

Aalisarnermut, Piniarnermut, Nunalerinermullu Naalakkersuisoqarfik

Siulequt

Naalackersuisut sinnerlugit 2014-imi aalisarnermi pisassiissutinik TAC-nillu (Total Allowable Catch = annertunerpaamik pisarinqarsinnaasut) aalajangersaanerit pillugit Inatsisartunut nassuiaat saqqummiutissavara. Inatsisartunit pisinnaatitsissut naapertorlugu aalisarnermi TAC-nik pisassiissutinillu Naalackersuisut ukiut tamaasa aalajangiisarput pisassiissutinillu taakkuninnga agguaassisarlutik. Nassuiaammi ilaatigut nassuiarneqartarpoq pisassiissutit ataasiakkaat pilersarnerannut tunngavik, ilaatigullu pisassiissutit Kalaallit Nunaata nunallu Kalaallit Nunaata aalisarneq pillugu isumaqatigiissusiorfigisaata akornanni tamatuma kingorna qanoq agguaanneqartarnerat. Nassuiaammi 2014-imut TAC-t pisassiissutillu allaaserineqarput, tassunga ilanngullugit ukiup ingerlanerani allannguutit.

Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalackersuisoq
Karl Kristian Kruse
Nuuk, august 2015

Saqaata assitaani takutinneqarpoq kilisaat SISIMIUT aalisariarluni aallartoq.
Pissarsivik: Royal Greenland.

2014-imi TAC-nik pisassiissutinillu Inatsisartunut nassuiaat

Imarisaanut allattorsimaffik:

Imarisai

Siulequt	2
1. Tunuliaqutaasoq siunertarlu	5
2. Aallaqqaasiut	5
3. Kalaallit Nunaanni aalisarnermi aningaasaqarnikkut ineriartorneq pillugu nassuiaat-	5
3.1 Kalaallit aalisarnerini aningaasaqarniarneq	5
3.2 Raajat	6
3.3 Qalerallit	6
3.4 Saarullit	7
3.5 Avaleraasartuut	7
3.6 Tamakkiisumik avammut niuerneq (avaleraasartuut ilanngunnagit)	8
4. Raajat	8
4.1. Kalaallit Nunaata Kitaa	8
4.1.1. TAC-imik aalajangersaaneq 2014-imut	8
4.1.2. Avataasiorluni aamma sinerissap qanittuani aalisarnermut pisassiissutinik agguaaneq	9
4.2. Tunu	10
4.2.1. TAC-mik aalajangersaaneq 2014-imut	10
4.3. Nunat tamalaat imartaanni raajanut pisassiissutit	10
4.3.1. Flemish Cap eqqaani raajat (NAFO-mi sumiiffik 3M)	10
4.3.2. Grand Bank-ip eqqaani raajat (NAFO-mi sumiiffik 3L))	10
4.3.3. Svalbard-ip eqqaani raajat	11
5. Aalisakkat allat	12
5.1. Kalaallit Nunaata Kitaa	12
5.1.1. Qalerallit	12
5.1.2. Imminnguit (tupissutit)	12
5.1.3. Suluppaakkat	12
5.1.4. Nataarnat	12
5.1.5. Qeeqqat	13
5.1.6. Ammassat	13
5.1.7. Saattuat	13
5.2-mut. Tunu	13

5.2.1. Qalerallit	13
5.2.2. Imminnguit (tupissutit)	14
5.2.3. Suluppaakkat itisoormiut aamma suluppaakkat angisuut	14
5.2.4. Irmingerhavet-imi suluppaakkat itisoormiut (Sebastes mentella).....	14
5.2.5. Nataarnat.....	15
5.2.6. Qeeqqat.....	15
5.2.7. Ammassat.....	15
5.2.8. Saarullernat (blåhvilling) (misileraalluni aalisarneq).....	16
5.2.9. Ammassassuit (misileraalluni aalisarneq)	16
5.2.10. Avaleraasartuut (misileraalluni aalisarneq)	16
5.2.11. Guldlaks (misileraalluni aalisarneq)	17
5.2.12. Brosme, Lange aamma Blålange (misileraalluni aalisarnerit).....	17
5,3 Kalaallit Nunaat Kitaa Tunulu.....	17
5.3.1. Saarullik.....	17
6. Sinerissap qanittuani aalisarneq.....	18
6.1 Raajat.....	18
6.2. Saattuut.....	18
6.3. Uiluiit	19
6.4. Qalerallit	19
6.5. Saarullik	20
6,7. Kapisillit	20
6.8 Sinerissap qanittuani misileraalluni aalisarneq (Tunu)	21
7. Kalaallit Nunaata nunallu Kalaallit Nunaata aalisarneq pillugu isumaqatigiissuteqarfigisaasa akornanni pisassiissutinik agguasaarneq	21
7.1. EU	21
7.2. Savalimmiut.....	23
7.3. Norge	23
7.4. Rusland	24
7.5. Island.....	25
7. 6 Nunat marluk aamma nunat arlallit suleqatigiinnerat.....	25
Ilangussaq 1: Avataasiarluni aalisarneq, pisassiissutit 2014	26
Ilangussaq 2: Sinerissamut qanittumi aalisarneq, pisassiissutit 2014.....	26

1. Tunuliaqutaasoq siunertarlu

Inatsisartut inatsisaanni nr. 18, 31. oktober 1996-imeersumi § 5, imm. 1 aamma 2 naapertorlugit Kalaallit Nunaata imartaani aalisarnikkut oqartussaaffigisaani aalisakkanik 2014-imi TAC-nik pisassiissutinillu aalajangersaanerit pillugit Naalakkersuisunit matumuuna Inatsisartunut nassuiaatigineqarput.

2. Allaqqaasiut

Kalaallit Nunaata aalisarnikkut oqartussaaffigisaani aalisagaqatigiinnik assigiinngitsunik arlalinnik TAC-nik Naalakkersuisut ukiut tamaasa aalajangersaasarput. Kalaallit Nunaanni aalisarnermut nunanullu Kalaallit Nunaata aalisarneq pillugu isumaqatigiissusiorfigisaanut Naalakkersuisut pisassiissutinik tamatuma kingorna agguuassisarput.

Biologit siunnersuinerat tunngavigalugu TAC-nik aalajangersaasoqartarpoq. Siunnersuineri nunat tamalaat immami ilisimatusarnernik/aalisarnernik aqutsineri suleqatigiiffiinit ICES-imit (International Council for the Exploration of the Sea) aamma NAFO-mit (Northwest Atlantic Fisheries Organization) paasissutissat tunngavigineqartarput, tassani biologit kalaallit Atlantikup Avannaani biologit suleqatit nunanit arlalinneersut suleqatigisarpaat. Pisanut allattaavinnit paasissutissat aalisagaqassutsimik nalunaarsuinikkut sulineri aamma pingaaruterput. Aalisakkat assigiinngitsut pillugit siunnersuinerit nalinginnaasumik junip qaammataani aammalu raajat saattuallu pillugit siunnersuinerit novembarimi tunniunneqartarput.

Naalakkersuisut TAC-nik aalajangersaannginneranni Aalisarneq pillugu Siunnersuisoqatigiit aalisarneq pillugu inatsimmi § 32, imm. 3 naapertorlugu tusarniarneqartartussaapput. Maannakkut piffissami Aalisarneq pillugu Siunnersuisoqatigiinni ilaasortat ukuupput GE aamma KNAPK kiisalu ataatsimeeqataasartut arlallit, taakkununga ilaallutik SIK, NUSUKA, KANUKOKA, SQAPK, Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisoqarfik, Pinngortitaleriffik, Kalaallit Nunaanni Aalisarsinnaanermut Akuersissutinik Nakkutilliisoqarfik, Inuussutissarsiornermut, Suliffeqarnermut Niuernermullu Naalakkersuisoqarfik, Pinngortitamut, Avatangiisinut Inatsisinillu Atuutsitsinermut Naalakkersuisoqarfik kiisalu Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfik.

3. Kalaallit Nunaanni aalisarnermi aningaasaqarnikkut ineriartorneq pillugu nassuiaat

3.1 Kalaallit aalisarnerini aningaasaqarniarneq

Kalaallit Nunaannit avammut tunisat tassaanerupput aalisakkanit qalerualinnillu tunisassiat¹. Aalisakkat qaleruallillu avammut tunisat tassaanerupput raajat, qalerallit saarulliillu.

Immikkoortumi tulliuttumi raajat, qalerallit saarulliillu avammut tunineqarnerini nalingi nassuiaatigineqarput. Kalaallit Nunaata avammut tuniniaanera Danmark imaluunniit Island aqqusaarlugit pingaarnerusutigit ingerlanneqartarpoq, tunisassiarpassuillu tamatuma kingorna EU-mi nunanut allanut EU-lluunniit avataani avammut tuneqqinneqartarlutik.

¹ Naatsorsueqqissaartarfik, Nunanut allanut tunisat 2014:1

Ukiuni kingulliunerusuni pisisartut annertusiartuinnartumik tunisassianik MSC-mik nalunaaqutsikkanik piunasaqaateqaraluttuinnarsimapput, tamannalu raajat akiisigut takuneqarsinnaavoq. Taamaannerata nalunaaqutsersuisarneq pisariaqartilerpaa, tunitsivinni tunisisinnaaneq aalajangiusimaneqassappat. Taamaattumik kalaallit aalisarnermik inuussutissarsiornerisa annertuumik soqutigaat aalisakkanut allanut MSC-imik nalunaaqutsersuisarnerup anguneqarnissaa raajaannaanngitsunut soorlu assersuutigalugit qalerallinnut nipsanullu.

3.2 Raajat

Avammut niuernikkut naatsorsueqqissaartarnermi raajat immikkoortunut marlunnut avinneqartarput, tamarmik qerisut, *raajat qalipallit* kiisalu *raajat uutitsikkat qalipaajakkallu*.

Raajanik qalipaajakkanik avammut tamakkiisumik niuernikkut nalingat 2014-imi 708 mio. kroninik annertussuseqarpoq 2013-imullu sanilliussilluni 79 mio. kroninik annertuseriarsimalluni tamatumalu amerlaqatigaa 12,6 %. Raajanut qalipaajakkanut agguaqatigiissitsilluni akit 2013-imiit 2014-imut 17,3-niit 18,6 kroninut/kiilumut ataatsimut qaffassimapput. Tamatuma annertoqatigaa 7,8 %-imik qaffariaat, taamaasillunilu avammut niuernikkut nalingata 2/3-mik qaffassimaneranut nassuiaataasinnaalluni. Avammut niuernikkut nalingata qaffannerani pingajorarterutit kingulliat nassuiarneqarsinnaavoq annertussutsit avammut nioqputigineqartartut qaffassimanerinek.

Raajanut *uutitsikkanut qalipaajakkanullu* avammut nioqputigineqartartut nalingat 2013-imiit 2014-imut 37 mio. kroninik (-5,5 %-imik) appararluni 638 mio. kroninik killiffeqarpoq. Agguaqatigiissitsilluni akeq 35,70-iniit 39,20 kroninut qaffappoq, tamatuma annertoqatigaa 9,8%, peqatigitillugu annertussutsit avammut nioqputigineqartartut 14%-imik annikilleriarput. Taamaasilluni annertussutsit annikilleriaataasut tamakkiisumik akinit qaffasinnerusunit illuatungilerneqanngillat, tamatumalu kinguneraa raajanut uutitsikkanut qalipaajakkanullu avammut nioqputigineqartartut nalingisa annikilleriarnerat.

Ataatsimut isigalugu raajat avammut nioqputigineqartartut nalingat 2013-imiit 2014-imut 42 mio. kroninut qaffappoq, tamatumalu amerlaqatigaa 3,2 %. Taamatut qaffariaatip tunuaniippoq annertussutsikkut 1,9 %-imik annikilleriarsimaneq, tamannalu akit 5,2 %-imik qaffassimanerinek illuatungilerneqarneruvoq, taamaasilluta raajanik tunisassiatigut tamani avammut niuernermi nalingat annikitsumik qaffariarsimasoq malugisimavarput.

3.3 Qalerallit

Qalerallit tassaapput avammut niurnerup nalingata uuttorneqartarnerani aalisakkat aningaasarsilluaataasartut pingaarnerpaat tullii. Avammut nioqputigineqartartut naatsorsoqqissaartarnerinut atatillugu tunisassianut immikkoortunut marlunnut avinneqarsimapput *iluutsut aamma nerpiliat*. Qalerallit avammut nioqputigineqartartut nalingat 2013-imiit 2014-imut 143 mio. kroninik annertuseriarsimavoq 2014-imilu nalingat 856 mio. kroninik annertussuseqarluni. Tamatuma annertoqatigaa avammut nioqputigineqartartut nalingisigut 20 %-imik qaffariarneq. Taamatut ineriartorneq pingaarnerusutigut annertussutsit 4.724 tonsinik qaffariarsimaneritut tutsinneqarsinnaavoq 17 %-imik annertussuseqartumut. Taamatut annertussutsit qaffasinnerulernerat tunisassiarineqartartunut immikkoortunut marlunnut naligiimmik agguarsimavoq. Tamakku saniatigut akip ineriartornera ataatsimut isigalugu 3%-imik taperseeqataavoq. Tamanna pingaarnerpaamik aalisakkamut *iluitsumut* akip ineriartorsimaneramik peqquteqarpoq, tassani annikitsumik siuariartortoqarsimasoq takuneqarsinnaalluni, paarlattuani *nerpilianut* akeq allannungaarsimanani.

3.4 Saarullit

Saarullit tunisassianut immikkoortunut pingaarnerusutigut pingasunut agguataarneqartarput, *iluitsut qerisut, nerpiliat qerisut* aamma *panertitat/tarajortikkat*. Piffissap ingerlanerani immikkoortut taakku pingasut akornanni annertuumik nikeriartoqartarsimavoq. Saarullimmut iluitsumut qerisumut avammut niuernermi nalinga 41 mio. kroninik qaffassimavoq, 2014-imilu 117 mio. kroniulluni, tamatuma annertoqatigaa 2013-imiit 54,7 %-imik qaffariaat. Annertussutsimi 53%-imik qaffariarneq kisimi taamatut ineriartornermut tunuliaqutaavoq, tassami tunisassiamut agguaqatigiissitsilluni akeq taamaallaat annikitsuarsuarmik 11,50 kroniniit/kiluumut ataatsimut 11,60 kroninut/kiilumut ataatsimut qaffariarsimammat.

Tunisassiamut *nerpiliamut qerisumut* avammut niuernermi nalinga 2013-miit 2014-imut affaanngorsimavoq taamaasillunilu 2014-imi 25 mio. kroniulluni. Annertussutisigut annikilleriarneq 30 %-imik annikilleriarsimasup aamma agguaqatigiissitsilluni akip 29%-imik annikilleriarsimasup naligiimmik akornanniippoq.

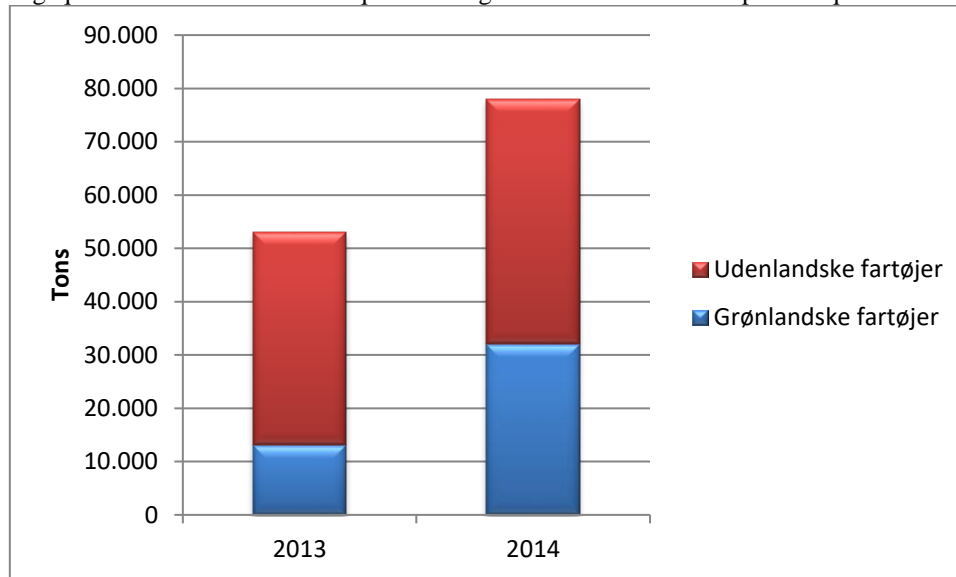
Tunisassianut *saarullinnut panertunut/tarajortikkanut* avammut niuernermi nalinga, 2013-imiit 2014-imut 34,3%-imik qaffariarsimavoq 26 mio. kroninik killiffimmut. Peqatigitillugu agguaqatigiissitsilluni kiilumut ataatsimut akeq 7,3%-imik appariarsimavoq 23,4 kroninut/kiilumut ataatsimut. Taamaasilluni avammut niuernermi nalingatigut qaffariaat *saarullit panertut/tarajortikkat* annertussusiisigut qaffariarnerinnavimmut innersuunneqarsinnaavoq.

Ataatsimut isigalugu *saarullinnut* avammut niuernermi qaffariaat 15%-usoq takusinnaavarput 145-iniit 168 mio. kroninut. Taamatut ineriartornermut tunuliaqutaavoq 3.000 tonsinik qaffariarneq annertoqatigalugu 30,5%, peqatigitillugu saarullinnik tunisassianut tamanut agguaqatigiissitsilluni akeq 11,9 %-imik appariarsimavoq. Taamaasilluni annertussutsit qaffasinnerusut akit appariarsimasut annertunerusumik illuatungilersimavaat, tamakkiisumillu nalingisigut 22 mio. kroninik qaffariartitsisimalluni 2013-imiit 2014-imut.

3.5 Avaleraasartuut

Avaleraasartoorniarneq Kalaallit Nunaanni aalisarneruvoq nutaajukannersoq. Titartagaq 1:Kalaallit aalisarnikkut oqartussaaffigisaanni avaleraasartuut pisarineqartut 2013-14-mi Ataani piffissami 2013-14-miit 15-imut kalaallit aalisarneranni avaleraasartuunik pisat/pisassiissutit ineriartornerat takutinneqarpoq. Pisat/pisassiissutit kalaallit aamma nunami allamiut aalisariutaannut agguataarneqarsimapput. Soorlu titartakkami takuneqarsinnaasutut piffissami annertussutsisigut qaffariartoqarsimavoq. 2013-mi pisat 54.874-upput 2014-imilu 78.405-ullutik, tamakku amerlaqatigaat 2013-imiit 2014-imut 45,5 %-imik qaffariarneq. Annertussutsini amerlanerpaani annertuseriarnerup saniatigut, taamatuttaaq amerlanerpaatigut soorluttaaq naammaginnaannartunik annertussutsitigut qaffariartoqarsimavoq kalaallit aalisariutaannit aalisarneqartuni. Taamatut ineriartorneq immikkut inuiaqatigiit aningaasaqarnerisigut soqutiginaateqarpoq, tassami namminermi naatsorsuinerit missiliuunneqarmata malunnaatilimmik nunatta karsianut iluanaarutit malunnaatilimmik qaffasinnerunissaannik, avaleraasartoorniarluni aalisarneq kalaallit aalisariutaannit isumagineqarsimatillugu nunani allamiut aalisariutaanniunngitsoq.

Titartagaq 1: Kalaallit aalisarnikkut oqartussaaffigisaanni avaleraasartuut pizarineqartut 2013-14-mi

Pissarsiffiit: KANUAANA aamma APNN.

2014-imi avaleraasartuut pizarineqartut amerlanersaat nunani allamiut angallataannit pisaapput, tamakku attartorneqarsimasut pisassiissutinillu piginnittumut akiliuteqarnikkut annertussutsit aalajangersimasut angullugit aalisarsinnaanermut piginnaatitsisummik pisiarinnissimasut. Annertussutsit nunami allamiut angallataannit aalisarneqartut tamatuma kingorna toqqaannartumik nunanut allanut tunineqartarput, taamatullu isertitat kalaallit avammut niuernerisa ilaatut ilaatinneqartaralik.

3.6 Tamakkiisumik avammut niuorneq (avaleraasartuut ilanngunnagit)

Piffissamut 2013-2014-mut aalisakkanut pingasuusunut tamanut avammut niuernerimi nalingat; raajanut, qaleralinnut aamma saarullinnut 206 mio. kroninik 2,371 mia. kroninut qaffassimavoq, tamatumalu amerlaqatigaa 9,5%-imik qaffariarneq. Annertussutsikkut raajat annikillilaarsimapput. qalerallili saarulliillu marluullutik annertussutitsigut kusanartumik qaffariarsimallutik. Aalisakkanut pingasunut ataatsimut avammut nioqutigineqartutut annertussutsit 6.694 tonsinik qaffariarsimapput 2014-imi 100.063 tonsiullutik, taakkulu amerlaqatigaat 7,2%-imik 2013-imiit qaffariarsimaneq. Kiisalu raajanut qaleralinnullu akitigut annikitsumik qaffariartoqarsimavoq, saarullinnullu akit annertunerusumik appariarsimallutik.

4. Raajat

4.1. Kalaallit Nunaata Kitaa

4.1.1. TAC-imik aalajangersaaneq 2014-imut

Kalaallit Nunaata Kitaani 2014-imut biologit siunnersuutaat tassaavoq annertunerpaamik 80.000 tonsinik aalisartoqassasoq. Taakku ukiup siulianut amerlaqatigaat. 2012-mut siunnersuut 90.000 tonsiusimavoq aamma 2011-imut 120.000 tonsiusimalluni.

Raajanut biologit siunnersuutaat ukiuni kingullerpaani imatut oqaasertalerneqartarsimapput TAC-p aalajangersimasumik qaffasissusissaanik toqqaannartumik inassuteqaateqartoqanngitsoq. Tassunga taarsiullugu oqaatigineqarpoq TAC-p aalajangersimasumik peqassutsip illersorneqarsinnaasumik annertussusia ataallugu raajaqassuseq appariaannaasoq. Ukiunut kingullerpaanut siunnersuineq kiisalu TAC-mut aalajangiunneqarsimasumut tabel 1-mi takuneqarsinnaavoq.

Tabel 1: Kalaallit Nunaata Kitaani biologit raajanut siunnersuisarnerat 2007 – 2014 (tonsit).

Kalaallit Nunaata Kitaa	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Siunnersuineq*	130.000	110.000	110.000	110.000	120.000	90.000	80.000	80.000
TAC	134.000	120.600	114.570	114.570	124.000	105.000	90.000	85.000

*Pissarsiffik: Kalaallit Nunaanni Pinngortitaleriffik

Soorlu qulaani tabelimi takuneqarsinnaasut TAC aalajangersagaq ukiut ingerlanerini biologinit siunnersuinnermut malinnaasarsimavoq, naak siunnersuinnermit qaffasinnerulaartarsimagaluarluni. 2012-imili Naalakkersuisut Kitaanut TAC 105.000 tonsinut aalajangiuppaat, taamaasillunilu siunnersuinnerminngarnit qaffasinnerungaatsialerluni. Tamannali biologit siunnersuisarnerisa ineriartornerat tunuliaqutaralugu isigineqassaaq, tassani pisat annertunerpaaffissaannik siunnersuutigineqartoq annertuumik apparsimalluni, 2011-imi 120.000 tonsiniit 2012-imi 90.000 tonsinut. TAC-ip taamaaqataanik annertuumik apparneratigut aningaasaqarnikkut sakkortuumik kinguneqarlutsisinnaanera pinngitsoortinniarlugu TAC taamaalilluni 2012-imi 105.000 tonsinut aalajangersarneqarpoq. Peqatigitillugu maluginiarneqassaaq, Kitaata imartaani raajanut TAC-mik aalajangersaanermi aamma raajarniarnermut aqutsinissamik pilersaarut malinneqarmat, taassumalu eqqunneqarnera pivoq aalisarnerup MSC-mik nalunaaqutaqalersinniarlugu ilungersuuteqarneq tungavigalugu. Aqutsinissamut pilersaarummi allassimavoq TAC-imik aalajangersaanerup biologit siunnersuinerat malissagaa, taamaattorli imatut tapertalerlugu tassalu taamaallaat pisuni immikkorluinnaq pisuni TAC aalajangersarneqarsinnaassasoq, taassuma kingunerigaa ukiumoortumik TAC-imit 10%-it sinnerlugit nikerartoqarsinnaalluni. Peqatigisaanik biologit siunnersuutaannut naleqqussaaneq ukiunik pingasunik sivisunerusumik sivisussuseqartussaanani. 2013-imi kalaallit nunaata kitaani raajarniarneq MSC-mik nalunaaqutsersorneqalerpoq. Tamanna biologit siunnersuinerannut malinninnissamut kaammattuinerulersitsivoq. 2013-imut biologit siunnersuinerat suli 90.000 tonsiniit 2012-imi 80.000 tonsinut apparipoq. TAC 2012-imi suli 105.000-imiit 2013-imi 90.000 tonsinut annikillerulersinneqarpoq. 2014-imi siunnersuineq suli 80.000 tonsiuvoq, TAC-imillu suli annikilleriartitsisoqarluni siunertaralugu aqutsinissamik pilersaarummit malinnissinnaanissap pisariaqartimmagu biologit siunnersuinerannut naleqqussariartuarnissaq.

4.1.2. Avataasiorluni aamma sinerissap qanittuani aalisarnermut pisassiissutinik agguaneq

Pisassiissutit agguarnissaat pillugu isumaqatigiissut KNAPK-p taamanikkullu APK-usup (maannakkut GE) 2001-mi isumaqatigiissutaat naapertorlugu raajanik pisassiissutit avataasiorluni aamma sinerissap qanittuani aalisarnermut agguanneqartarput. Isumaqatigiissumi, maannakkut Aalisarneq pillugu Inatsimmi aalajangersarneqarnikuusumi, aalajangiunneqarpoq Kalaallit Nunaata Kitaani kalaallinut raajanik pisassiissutit agguanneqassasut sinerissap qanittuani aalisarnermut 43 %-imik aamma avataasiorluni aalisarnermut 57 %-imik.

Taamatut agguaasseriaaseq, avataasiorluni sinerissallu qanittuani aalisarnerup akornani pisassiissutinik agguaassisarnerup annertuumik pisariinnerulerneranik oqaatiginnittuuvoq, 2002-miillu atuuttuusimalluni.

2014-imi TAC-mit tamarmiusumit 85.000 tonsiusumit taamaalilluni angallatinut avataasiortunut 45.262 tonsit pisassiissutigineqarput, sinerissallu qanittuani angallatinut 34.145 tonsit tunniunneqarlutik. Pisassiissutit annertussiisa sinneruttuinit EU-mi angallatinut EU-mi Aalisarneq pillugu Suleqatigiinnissamik Isumaqatigiissut naapertorlugu 3.400 tonsit tunniunneqarput aamma 2.193 tonsit Canada-mut kalaallit tungaanit periuseq nutaaq naapertorlugu, tassani nunatta nammineerluni Canada-mut annertussutsit immikkoortikkai kitaata raajaanik MSC-mik nalunaaqutsersuisimaneq aalajangiusimaannarniarlugu. Tamanna MSC-mik nalunaaqutsersuinerup

pigiinnarnissaanut piffissamut sivisuumut piunasaqaataavoq, tassalu uagut Canadavit aqutsinissamut pilersaarummik angusaqassasugut. Canada-mut pisassiissutit sumiiffimmi pineqartumi Canada-p imartaata annertussusaa aammalu Canada-mi raajaqassutsimik procentinngorlugu naliliineq aammalu Canada-miut ukiuni tallimani kingullerni pisaat tunngavigalugit oqimaaqatigiissitsinikkut naatsorsorneqartarput.

4.2. Tunu

4.2.1. TAC-mik aalajangersaaneq 2014-imut

Tunumi raajarniarnermut biologinit siunnersuineq 2004-miilli allanngortinneqarani amerlanerpaanik 12.400 tonsinik pisaqartoqarsinnaanera kaammattuutaasarnikuuvoq, TAC-lu tamatumunnga naapertuuttunngorlugu aalajangersarneqartarluni. Biologinilli siunnersuineq tassanngaannaq 2014-imi 2.000 tonsinut appariartaarpoq. Taamatut tassanngaannaq amerlanerpaanik pisarineqarsinnaasut kaammattuutip appariartaarnerata kingunerisimavaa, Kalaallit Nunaata nunani tamalaani pisussaaffii tamatumalu kingunerisaanik aningaasaqarnikkut kingunerisinnaasat eqqarsaatigalugit, Kalaallit Nunaannut ajornartoq ingerlaannartumik TAC-ip siunnersuutaasumut naleqqussarnissaa. Taamaattumik ukiuni aggersuni pitsanngortoqanngippat Tunumi TAC-p ukiut pingasut ingerlaneranni naleqqussarneqarnissaa anguniarneqarpoq.

Taamaammatt Naalakkersuisunit toqqarneqarpoq Aalisarneq pillugu Siunnersuisoqatigiit kaammattuutaat malinneqassasoq, taamaattumillu Tunumi raajarniarnermut TAC 2014-mi 8.300 tonsinut aalajangiunneqarluni. Aalisarneq pillugu Suleqatigiinnissamik Isumaqaqatigiissut naapertorlugu annertussutsimit tassannga EU 6.500 tonsinik tunineqarpoq. Pisassiissutinit sinneruttunit taamaallaat 800 tonsit kalaallit angallataannut 2014-imi pisassiissutigineqarput. Tunumi raajarniarneq taamaallaat avataasiorluni aalisarluni ingerlanneqartarpoq. 2006-miit siunnersuineq aamma TAC tabel 2-mi takuneqarsinnaapput.

Tabel 2: Tunumi raajarniarnermut 2006-2014-imut biologit siunnersuutaat (tonsit).

Tunu	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Siunnersuineq*	12.400	12.400	12.400	12.400	12.400	12.400	12.400	12.400	2.000
TAC	12.400	12.400	12.400	12.400	12.400	12.400	12.400	12.400	8.300

*Pissarsiffik: Kalaallit Nunaanni Pinngortitaleriffik

4.3. Nunat tamalaat imartaanni raajanut pisassiissutit

4.3.1. Flemish Cap eqqaani raajat (NAFO-mi sumiiffik 3M)

Flemish Cap eqqaani raajarniarneq (NAFO-mi sumiiffik 3M) nunat tamalaat imartaanni ingerlanneqartarpoq, aalisarnerlu NAFO aqutugalugu killilersorneqarluni. Aalisarsinnaatitaaneq ullut aalisarfiit atorlugit naatsorsorneqartarpoq.

Kalaallit Nunaat 2012-misuulli 2013-mi ulluni aalisarfissaqanngilaq, 2010-milu NAFO-mi ukiumoortumik ataatsimiittoqareermat aalajangiunneqarpoq biologit sinnersuinerannut naapertuuttumik uninngatitsinermik eqqussisoqarnissaa. Taamatut kinguartitsineq taamanimiilli aalajangiusimaneqarsimavoq. Tamanna pivoq ukiumoortumik 2011, 2012, 2013 aamma 2014-imi ataatsimiittarnerni.

4.3.2. Grand Bank-ip eqqaani raajat (NAFO-mi sumiiffik 3L))

New Foundlandip avataani Grand Bank-ip eqqaani (NAFO-mi sumiiffimmi 3L-imi) raajat Canadap aalisarnermi oqartussaaffigisaata iluaniinnerupput, kisiannili raajaqarfimmi sumiiffik mikinerusoq

pingaaruteqartoq nunat tamalaat imartaaniilluni. TAC 2014-imut 4.300 tonsinut aalajangiunneqarpoq, tamannalu 2013-imut sanilliullugu affaannangortitsineruvoq. Eqqartorneqarsimavoq aalisarneq unitsivinneqassasoq, tassami raajaqassuseq sakkortuumik annikillartormat. Tamannali Canada-mit isumaqatigineqarsinnaangilaq, taannami aalisarnermi annertuumik soqutigisaqarami.

Canada-p NAFO-llu 1999-imi isumaqatigiissutaat naapertorlugu Canada-p sumiiffimmi tassani raajanut TAC-p tamarmiusup 5/6-ia pissavaa, taakkulu 2014-imi 3.580 tonsiupput, tassa nunat tamalaat imartaanni 3L-imi raajat Canadap 200 sømilinik killeqarfiata iluani canada-miut raajaataasa ilagimmatsigit. Annertussutsit sinneruttut siorna 720 tonsiusut nunat isumaqatigiissuteqaqataasut allat akornanni isumaqatigiissut malillugu assigiimmik agguaanneqassapput, taamaalillutik tamarmik 48 tonsinik tunineqarlutik. Kalaallit Nunaat Savalimmiullu NAFO-mi Danmarkip Savalimmiut Kalaallillu Nunaata (DFG) aallartitaasa ilagaat, taamaalillutillu pisassiissutit taakku agguaatissallugit.

DFG-mili 2003-miilli taamatut agguaassineq naammagittaalliutigineqartarsimavoq, Savalimmiuummi oqaluttuarisaanikkut aalisarneq kiisalu sumiiffimmi uumasooqassutsikkut il.il. ilisimatusarnermut ilanngussaqaartarnertik tunngavilersuutigalugit, isumaqaramik TAC-mit annertunerusumik maannakkut agguaanneqartunit pisassaqaarlutik piumasaqaateqarput. Taamaammat DFG imartami 3L-imi raajanik namminersuutigalugu pisasseeqqippoq, taakkulu 2014-imi 445 tonsiupput, Kalaallillu Nunaat taakkunanga 76 tonsinik pisassinneqarluni. Nammineersuutigalugu pisassiissutit allanngornerat TAC-p NAFO-mit ukiumoortumik ataatsimiittarnerini aalajangersaavigineqartartup allanngornera tunngavigalugu annertussuseqarpoq.

4.3.3. Svalbard-ip eqqaani raajat

Norgemut 1992-imut aalisarneq pillugu isumaqatigiissuteqarnermi Kalaallit Nunaata erseqqissaatigaa Kalaallit Nunaata/Danmarkip "aalisarnermi illersuiffiusoq" pillugu norskit namminersorlutik nalunaarutaat akuerisinnaasimangikkitik, taannalu Norgep Svalbardip eqqaani aalisarnermik killilersuinermi atuutilersippaa. Ukiut tamaasa Norge-mit nunat marluk isumaqatiginniarnerni Kalaallit Nunaata inissisimanini nalunaarutigisarpaa, tamannalu isumaqatigiissummut ilanngussamut allanneqartarpoq. Taamaattumik 2014-imut isumaqatigiissummut ilanngussami siusinnerusutut oqaasertaliunneqartartut assingi atornerqarput:

"Svalbard-ip eqqaani raajarniarneq eqqarsaatigalugu norskit aallartitaasa oqaatigaat Svalbard-ip eqqaani raajarniarneq pillugu peqqussutit 19. juli 1996-imi atuutilersinneqartut atortuutinneqassasut. Kalaallit aallartitaasa tassunga atatillugu killilersuineq taanna pillugu isumartik tusagassiutinut nalunaarummi ersittoq norskit oqartussaasuinut 11. september 1997-imi tunniunneqartoq oqaatigaat."

Svalbard-ip eqqaani raajarniarnermi norskit peqqussutaanut 1997-imeersunut atuuttunut (tassa Kalaallit Nunaata akuerinngisaanut) tunngatillugu Kalaallit Nunaat kilisaatit tallimat atorlugit ulluni aalisarfiusuni 450-imi raajarniarsinnaavoq.

Kalaallilli Nunaat 1980-ikkut aallartinnerinili Svalbard-ip eqqaani raajarniartarsimangilaq, kalaallilli imartaanni raajartassat annikillineqarnerat pissutigalugu Svalbard-imi ullunut aalisarfiusunut soqutiginninneq annertuseriarsimavoq. 2014-imi Svalbard-imi angallatit pingasut raajarniarput.

5. Aalisakkat allat

5.1. Kalaallit Nunaata Kitaa

5.1.1. Qalerallit

Pisassiiffiusumi kitaata kujataani (Davis Strædemi) avataasiorluni qalerallinniarnermut biologit siunnersuinerminni 2014-imut TAC 14.000 tonsiussasooq kaammattuutigaat, tamannalu ukiuni kingullerni siunnersuisarnermut sanilliullugu allangortinneqanngilaq. Qalerallit aamma Canada-p Kalaallillu Nunaat assigiimmik avittarpaat, Davis Stræde-milu qaleraleqassuseq aalaakkaasutut isigineqarpoq. Kalaallit Nunaata aqutsiveqarfimmi kitaata kujataani (Davis Strædemi) 2014-imi pisassiissutinit pisassai taamaalillutik 7.000 tonsiupput.

Davis Stræde-mi TAC assigalugu pisassiiffimmi kitaata avannaani (Baffinip Kangerliumanersuani) TAC Canada-lu assigiimmik avinneqartarpoq. 2014-imut siunnersuineq 16.000 tonsiuvoq, tamannalu 2013-mut sanilliullugu qaffariarnerulluni. Taamaasilluni 2014-imi kalaallit pisassiissutinit pissarsiassaat 8.000 tonsiuvoq 2013-mi 6.500 tonsiusimalluni, pisassiiffimmi avannaata kitaani (Baffinip Kangerliumanersuani). Naalakkersuisut aalajangiuppaat, pisassiissutinit qaffaanerit 100%-imik tulaanneqartartuussasut, nunami suliffissaqarneq annertusisinniarlugu.

Ataatsimut qaleraliutit agguanneqarnissaat pillugu Kalaallit Nunaat Canada-mut aqutsinissamik suli isumaqatigiissuteqanngilaq, kisiannili maannamut periusiusooq tassaavoq illuatungeriit TAC-ip assigiimmik avinneqarnissaa nipaatumik akuersaartaraat.

5.1.2. Imminnguit (tupissutit)

Kalaallit Nunaata kitaani imminnguit pillugit siorna siunnersuineq suli tassaavoq ukiuni aggersuni toqqaannartumik aalisarneqassanngitsut, tassa imminnguaqassutsip pitsanngoriartornera takuneqarnikuunngimmat. Aalisarnerni allani saniatigut pisarisuukkat aamma annertunerpaamik killilerneqarsimasariaqarput.

Aalisarnermik inuussutissarsiuteqartut suli naliliineraat imminnguanik saniatigut pisarisooraqarani qalerallinniarortoqarsinnaanngitsoq. Taamaammat ukiut siuliisuut 2014-imi 1.000 tonsinik saniatigut pisarisuukkanut pisassiinissaq Naalakkersuisut aalajangiuppaat.

5.1.3 Suluppaakkat

2014-imut biologit suluppaakkanut angisuunut (*Sebastes norvegicus*) siunnersuineranni suli kaammattuutigineqarpoq Kitaani aalisagaqassuseq toqqaannartumik aalisarfigineqassanngitsoq. Raajarniarnermi suluppaakkanik saniatigut pisarisuukkat annertunerpaamik killilerneqarsimasariaqarput.

Naalakkersuisut piffissaq 2005-2013 assigalugu suluppaakkanik angisuunik 2014-imi 1.000 tonsinik saniatigut pisarisuuisoqarsinnaanera aalajangiusimavaat.

5.1.4. Nataarnat

Aalisagaqassutsimut tassunga biologit siunnersuuteqanngillat nataarnanillu pisat killeqartorujussuullutik siunnersuineranut atugassanik paasissutissanik katersiniarnermut atatillugu.

Naalakkersuisut aalajangiuppaat 2014-imi nataarnanut pisassiissutit 1.000 tonsiussasut, tamannalu 2013-imut sanilliullugu allanguinerunani. Aalisarneq pillugu Suleqatigiinnissamik Isumaqatigiissut naapertorlugu EU 200 tonsinik pisassinneqarpoq, sinneruttullu 800 tonsit avataani qalerallinniarnermut atatillugu saniatigut pisarisuukkatut pisassiissutaallutik.

5.1.5. Qeeqqat

Biologit 2014-imut suli kaammattuutigaat qeeqqat toqqaannartumik aalisarneqassanngitsut. Taamaammat raajarniarnermi saniatigut pisarisuukkat annertunerpaamik killilerneqarsimasariaqarput. Qeeraqassuseq pitsanngoriaateqartoq ukiuni kingullerni paasineqarsimavoq, tamassumalu neriunarsisippaa qeeqqat ikkannersuarni siunissami amerleqqissasut. Naalakkersuisut 2014-imut 1.000 tonsinik saniatigut pisarisuukkanik pisassiippit, tamannalu 2013-imut sanilliullugu allanngunngilaq.

5.1.6. Ammassat

Kalaallit Nunaata kitaani ammassaqassutsimik naammattumik ilisimasaqannginneq pissutigalugu biologit siunnersuuteqanngillat. Ukiuni 1997-1999 aamma 2010-mi 25.000 tonsinik pisassiisoqarpoq, ammassanniartoqanngilarli. Taamaattumik 2012, 2013 imaluunniit 2014-imi pisassiissutinik aalajangersaasoqanngilaq, raajarniarnermili saniatigut pisarisuukkanut pisassiissutinik 2014-imut 3.000 tonsinik aalajangersaasoqarpoq ukiut siulii assigalugit.

5.1.7. Saattuut

2014-imi avataasiorluni saattuarniarnermut biologit siunnersuutaat aqutsiveqarfimmi Nuuk-Paamiuni 1.000 tonsiuvoq, aqutsiveqarfimmili Sisimiuni avataasiorluni aalisarneq suli matoqqalluni. Aqutsiveqarfinni Qeqertarsuup Tunua-Ummannamut, Maniitsoq-Kangaamiunut aamma Narsaq-Qaqortumut suli siunnersuisoqanngilaq.

Naalakkersuisut 2014-imut aalajangiuppaat avataasiorluni saattuarniarnermut TAC 250 tonsiussasoq, 2013-misut. Pisassiissutit Aalisarneq pillugu Suleqatigiinnissamik Isumaqaatigiissut naapertorlugu taamaallaat angallatinit EU-meersunit aalisarneqarsinnaapput. Avataasiorluni saattuarniarsinnaassutsip killeqarnerata kinguneranik pisassat annertussusissaattut kaammattuutip ataatingaatsiarlugit TAC aalajangerneqarpoq. 2014-imut 2015-misuulli sinerissap qanittuanut pisassiissutit siunnersuinerminngarnit qaffasinnerutinneqarput tamatumunga taartissatut.

Tabel 3: Avataasiorluni saattuarniarnermut pisassiissutinik pisassat 2005-2014 (tonsit).

Avataasiornermi pisassiissutit	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Pisassiissutinik pigisat	1.500	1.500	500	500	1.930	900	500	500	250	250
Taakkunanga EU-mut	1.000	1.000	500	500	500	500	500	500	250	250

Pissarsivik: APNN.

5.2. Tunu

5.2.1. Qalerallit

Tunumi qalerallit Islandimit Savalimmiunillu ataatsimoorussamik qaleraliutigineqarput. Siusinnerusukkut Islandip imartaani qalorsuit atorlugit aalisarnerup annertunersaa ingerlanneqartarnikuvoq, ukiunili kingullerni aalisarneq annertusiartortoq Kalaallit Nunaata imartaanut nuukkiartorsimavoq.

Tunumi, Islandimi Savalimmiunilu qaleraqassutsimut ICES-ip 2014-imut siunnersuutigaa, sumiiffimmi pisat 20.000 tonsit sinnissanngikkaat. 2012-mut siunnersuinermini ICES-ip aamma kaammattuutigaa peqassutsip ineriartortinnissaa eqqarsaatigalugu naalagaaffiit sineriiallit akornanni aqutsinermik isumaqaatigiissuteqartoqassasoq. Siunnersuineq Islandip, Kalaallit Nunaata aamma Savalimmiut imartaannut tamarmiusumik tunniunneqartarpoq.

2008-ip aamma 2009-ip ingerlanerani iluatsitsiviunngitsunik isumaqatigiinniartoqareersaq, 2012-imi arlaleriarluni isumaqatiginninniartoqareersaq aalisarnermi ingerlataqartunut anginernut marlunnut Islandimut aamma Kalaallit Nunaannut Tunumi qaleralinnik aqutsineq qaleralinnillu pisassiissutinik agguaaassisarneq pillugu isumaqatigiissusiorneq iluatsinneqarpoq. Tamanna ilaatigut kinguneqarpoq TAC 2014-ip tungaanut biologit siunnersuinerannut naleqqussarneqassasoq, tamatumalu kingorna piffissamut sivisuumut aqutsinermut pilersaarut atuutilissalluni.

Isumaqatigiissut taanna naapertorlugu Kalaallit Nunaannut 2014-imi 8.320 tonsit tunniunneqarput. Nunat marluk isumaqatigiissutaat naapertorlugu Kalaallit Nunaat EU-mut, Ruslandimut Norgemullu Tunumi qaleralittassiivoq.

5.2.2. Imminnguit (tupissutit)

Tunumi 2014-imut imminnguit pillugit biologinit aamma siunnersuisoqanngilaq. Maannakkut aalisarnerup takutippaa imminnguaqassuseq appasissorujussuusoq. 2014-imut TAC 1.000 tonsinut aalajangiunneqarpoq, taannalu qaleralinniarluni saniatigut pisarisuukkanik pisassiissutit aalajangiunneqarpoq, tamannalu ukiut siuliinisut periuserineqarpoq.

5.2.3. Suluppaakkat itisoormiut aamma suluppaakkat angisuut

Tunumi suluppaakkat tassaapput suluppaagaqatigiit marluk akuleriit: suluppaakkat angisuut (*Sebastes marinus*) aamma suluppaakkat itisoormiut (*Sebastes mentella*). Suluppaakkanut angisuunut lantinerisut taaguutaat 2014-imi allanngortinneqarpoq *Sebastes marinus*-imiit *Sebastes Norvegicus*-imut

Suluppaakkanut angisuunut (*Sebastes norvegicus*) sumiiffik siaruarsimaffiusoq Kalaallit Nunaanniit Island-imut Savalimmiunullu annertussuseqarpoq. Aalisarnerup annertunersaa Islandip imartaani ingerlanneqartarpoq. ICES-imi biologit 2014-imut kaammattuutaat tassaavoq Tunumi, Islandimi Savalimmiunilu sumiiffinni tamani suluppaakkat angisuut amerlanerpaamik 51.980 tonsit pisarineqassasut. Tamanna 2013-miit qaffiarneruvoq tassanimi siunnersuineq 40.000 tonsiummat.

ICES-imi biologit 2014-imut suluppaakkanut itisoormiunut (*Sebastes mentella*) siunnersuutigaa amerlanerpaamik 3.500 tonsit pisarineqarsinnaassasut, tamannalu 6.500 tonsinik annikilleriarneruvoq. Pisat appartinnissaannik ICES-ip kaammattuineranut tunuliaqutaasoq unaavoq peqassutsip annikilliarneranut takussutissaqarnera, peqatigisaanillu aalisarnerup sumiiffimmut annikilliarinnartumut killeqartinneqaraluttuinnarnera. Pisarineqartartut angissutsit eqqarsaatigalugit angeqatigiiaarpassuusarput, tamatumalu takutippaa, ukioqatigiiaanut ikittuinnarnut aalajangersimasumik aalisarneq ingerlanneqartartoq. ICES-imit malugineqarpoq suluppaakkap itisoormiup arriitsuinnarmik alliarortarnera, kingusissukkullu kinguaassiorsinnaalertarnera eqimattanilu katersuuttarnera pissutigalugu suluppaakkat annertuallaamik aalisarneqarnerminnut sunnertiasorujussuusut.

Suluppaagaqatigiit taakku marluk taaneqartut nalinginnaasumik ataatsikkut aalisarneqartarput, nalinginnaasumillu kalinnermi ataatsimi suluppaakkat angisuut 20%-it suluppaallu itisoormiut 80%-it pisarineqartarlutik. 2014-imut ataatsimoortumik suluppaakkanut angisuunut aamma suluppaakkanut itisoormiunut pisassiissutinik katitikkanik 8.500 tonsinik aalajangersaasoqarpoq. Taamaattumik annertussutsinit taakkuninnga suluppaakkanut itisoormiunut missaliuussilluni pisassiissutit 6.800 tonsiupput.

5.2.4. Irmingerhavet-imi suluppaakkat itisoormiut (*Sebastes mentella*)

Irmingerhavet-imi suluppaakkat itisoormiut (*Sebastes mentella*) ataatsimoorussamik suluppagaapput, Kalaallit Nunaata, Islandip Savalimmiut aamma Nunat tamalaat imartaanniittartut. Nunat tamalaat imartaanni aamma aalisarneqarsinnaammat NEAFC aqutugalugu

aqutsivigineqarpoq. Piffissami 2011-2014-imi suluppaakkanut Irmingerhavet-imiittunut naalagaaffiit sineriallit aamma akuusut allat akornanni aqutsinissamik isumaqatigiissuteqartoqarsimavoq. Taamatut naalagaaffiit sineriallit isumaqatigiissutaanni naalagaaffiit sineriallit pingasut 60%-imik, NEAFC-imi ilaasortat sinneri (Norge, EU aamma Rusland), nunat tamalaat imartaanni aalisartartut 40%-imik pisassaqartinneqarput. Rusland-imi isumaqatigiissut atsiorneqanngisaannarsimavoq, annertoorujussuarmillu aalisarnermik ingerlatsinini aalajangiusimallugu. Naalagaaffiit sineriallit isumaqatigiissutaasigut siunertarineqarpoq aalisarneq annikilliaruaartinneqassasoq siunnersuinnermut naapertuuttunngorlugu.

Irmingerhavet-imi suluppaakkat itisoormiut immikkoortunut marlunnut avissimapput, qulliunerusut aamma itinerusumiittut. Suluppaakkat immikkoortut taakku marluk itisumiittarnermik avissarluinnarsimasuupput, qulliunerusumiittut immami 500 meterinik ikannerusumiittarlutik, itinerusumiittartullu 500 meterinik itinerusumiittarlutik. Qulliunerusumiittartut amerlanerusumik kalaallit imartaanniinnerusumiittarput, itinerusumiittartullu Island-imiut imartaanniinnerusarlutik.

Suluppaakkanut qulliunerusumiittartunut 2010-miilli siunnersuineq imaasimavoq toqqaannartumik aalisarneqassanngitsut. Suluppaakkanullu itinerusumiittartunut 2008-miilli siunnersuineq 20.000 tonsinut aalajangiunneqarsimalluni. Pisarineqartartulli aalajangersimasumik killiffimmit taassuminnga qaffasinnerusarsimapput, minnerunngitsumik Rusland-ip namminersuutigalugu aalisarnera pissutigalugu.

Irmingerhavet-mi kalaallit suluppaagartassaat 2014-imi 4.450 tonsiusimapput. Annertussuseq tamarmiuseq EU-mut (Aalisarneq pillugu Suleqatigiinnissamik Isumaqatigiissut naapertorlugu) aamma Norge-mut ingerlateqqinneqarsimavoq (nunat marluk akornanni aalisarnermik isumaqatigiissut naapertorlugu norskit imartaanni kalaallit aalisariutaannut aalisarsinnaanermut periarfissamut taarsiullugu).

5.2.5. Nataarnat

Tunumi nataarnat pillugit biologinit suli siunnersuisoqanngilaq. Nalaakkersuisut 2007-2013-misuulli 2014-imut TAC 2.000 tonsinut aalajangiuppaat. Tamatumunnga pissutaaneruvoq EU Norgelu Aalisarneq pillugu Suleqatigiinnissamik isumaqatigiissut aamma nunat marluk isumaqatigiissutaat naapertorlugu pisassinneqartarnerat, taakkulu 2014-imi 200 tonsiupput aamma 160 tonsiullutik. Taamaalilluni 1.640 tonsit kalaallit angallataannut sinnerupput, taakkulu aamma saniatigut pisarisuukkatut pisassiissutaapput.

5.2.6. Qeeqqat

Tunumi qeeqqat pillugit biologinit suli siunnersuisoqanngilaq. Naalakkersuisut 2014-imut saniatigut pisarisuukkanut pisassiissutit 1.000 tonsit aalajangerpaat, taakkulu ukiut siuliinut sanilliullugit allanngunngillat.

5.2.7. Ammassat

Imartani Jan Mayenip Islandip aamma Kalaallit Nunaata akornanni ammassat ataatsimut ammassatigineqarput, taakkulu Norgep, Islandip aamma Kalaallit Nunaata akornanni pingasuulluni isumaqatigiissutikkut malittarisassaqartinneqarlutik. Nunat taakku pingasut suleqatigiillutik TAC-imik aalajangersaassapput Island-imi Imaani Ilisimatusarnermut Instituttimit siunnersuineq tunngavigalugu.

Ammassat pillugit isumaqatigiissut arlaleriarluni TAC-mik aalajangersaaniarnermi isumaqatigiissutigiuminaattarsimavoq. Ukioq pisassiiviusoq 20. junimiit ukiup tulliani 30. aprilimut ingerlasarpoq. Sumiiffimmi tamarmi majimi aamma junimi ammassat suffinnermini eqqissimatitaapput. Nalinginnaasumik TAC-ugallartumik junimi aalajangersaasoqartarpoq, oktoberimi iluarsaassamik siunnersuisoqartarluni kiisalu ukiup tulliani inaarutaasumik

januar/februarmi TAC aalajangersarneqartarluni. Taamatut siunnersuinerit ukiumut arlaleriarluni Islandimit ilisimatusarnikkut angalanerit tunngavigalugit ingerlanneqartarput.

Piffissami 2013/2014-imi inaarutaasumik TAC 160.000 tonsinut aalajangiunneqarpoq. Pingasuulluni isumaqatigiissut naapertorlugu Kalaallit Nunaat 11%-imik piumasaqaateqarpoq, tassa imaappoq piffissamat 2013/2014-imut 17.600 tonsinik pisassiissutit. Taakkununga ilanngunneqassaaq piffissamit siulianit annikinnerusumik nikerartitsinikkut annertussutit, taamaalilluni tamarmiusumik pisassiissutitigut annertussutit 18.085 tonsiullutik. EU-mi Aalisarneq pillugu Suleqatigiinnissamik isumaqatigiissut naapertorlugu EU-mut kalaallit pisassiissutinit pissarsiassaasa 70%-ii tunniunneqassapput.

5.2.8. Saarullernat (blåhvilling) (misileraalluni aalisarneq)

Saarullernat nunat sineriallit ataatsimut aalisagaatigaat, TAC-imit amerlanerpaat nunanit sinerialinnit EU-mit, Norgemit, Savalimmiunit Islandimillu aviffigeqatigiissutigineqartarlutik. Kalaallit Nunaat nunat pingajuattut NEAFC-imilu isumaqatigiissuteqaqataasut saarullernanik annikitsunik pisassinneqarpoq, taamatullu aamma Ruslandi taanna nunatut sinerialittut akuerisaasimangitsoq.

Nunat sineriallit isumaqatigiissutigaat saarullernanik 2014-imut TAC 1.104.494 tonsiussasoq, Kalaallit Nunaat taakkununga 6.497 tonsinik pisassinneqarluni. 2013-imut sanilliullugu tamanna qaffariarneruvoq tassani kalaallinut pisassiissutit 3.472 tonsiullutik, tamannalu biologit siunnersuutaasa allanngornerannik pissuteqarpoq. Pisassiissutit NEAFC-imit sumiiffimmi malittarisassaqarfiusumi aalisarneqarsinnaapput, ilaatigut Savalimmiunit nunat marluk akornanni isumaqatigiissuterput naapertorlugu savalimmiormiut imartaanni aamma.

Saarullernat, kalaallit imartaanniittut, qularnanngitsumik atlantikut avannaani ataatsimoorussamik qulaani taaneqarsimasutut aalisagaqatigiit ilagaat. Naalackersuisut 2013-miisut kalaallit imartaanni misileraalluni aalisarsinnaanermut pisassiissutinik 10.000 tonsinik 2014-mi aalajangiinikuupput. Kalaallilli Nunaata imartaani pisinneqartartut killeqartorujussuupput. 2014-imi inaarutaasumik saarullernanik pisat 32 tonsiusimapput.

5.2.9. Ammassassuit (misileraalluni aalisarneq)

Ammassassuit, kalaallit imartaanniittut, qularnanngitsumik atlantikut avannaani ataatsimoorussamik aalisagaqatigiit ilagaat, tassa atlanto-skandisk ammassassuaat (norgemi upernaakkut suffisartut). Atlanto-skandisk ammassassuarnut 2014-imi siunnersuineq 418.487 tonsiuvoq. Tamanna 2013-miit annikilleriarneruvoq, aalisagaqassuserlu nalinginnaasumik annikilliarporpoq.

Naalackersuisut 2014-mi misileraalluni aalisarsinnaanermut pisassiissutinik 15.000 tonsinik kalaallit imartaanni aalajangersaapput. Pisat tupaallannartumik annertupput, 11.187 tonsitullu amerlassuseqarlutik. Pisassiissutillu tamakkerlugit aalisarneqassagunarmata, Naalackersuisunit pisassiissutit 24.000 tonsinut qaffanneqarput. Taakku 9.000 tonsit ilassutaasut taamaallaat kalaallit aalisariutaannit aalisarneqarsinnaassapput. Tamanna aningaasaqarnikkut pissutsit pissutigalugit pivoq - ammassassuit avaleraasartuunut sanilliullugit akitsuusersugaanngillat, nunallu allamiut aalisariutaat ammassassuarniarsinnaanermut akuerineqassagaluarpata, iluanaarutit annikitsuinnaat Nunatta Karsianut tutsinneqassallutik. Pisassiissutilli atunngitsoorneqarput, tassami ammassassuarniarluni piffissaq paasinarsimmat sivikitsuinnaasoq.

5.2.10. Avaleraasartuut (misileraalluni aalisarneq)

Tunumi avaleraasartuut atlantikut avannaata kangiani avaleraasartuutit ataatsimoorussat ilagaat. Peqassutsimut ICES-ip 2014-imi siunnersuutaa 927.000 – 1.011.000 tonsit akornaniippoq.

Naalakkersuisunit 2014-imut 100.000 tonsinut pisassiissutit aalajangiunneqarput. Kalaallit Nunaanni avaleraasartuunik inaarutaasumik pisat 78.670 tonsiupput. 2013-imi kalaallinut pisassiissutit ilaannit annikinnerusunik EU pisassinneqarpoq, tamannali 2014-imi ingerlanneqanngitsoorpoq.

Avaleraasartuut NEAFC tassungalu atasumik naalagaaffiit sineriallit isumaqatigiissutaasigut aqutsivigineqarput. Piffissamili 2010-2014-imi isumaqatigiissuteqartoqanngilaq, tassami naalagaaffiit sineriallit EU, Norge, Savalimmiut aamma Island-ip agguaassinissaq isumaqatigiissutigisinnaanngimmassuk. 2014-mili ilaannakuusumik naalagaaffiit sineriallit akornanni EU-mit, Norge-mit Savalimmiunillu isumaqatigiissusiortoqarpoq. NEAFC-mili ilaannakuusumik isumaqatigiissummut tassunga amerlanerussuteqartoqanngitsoorpoq, taamaattumillu nunat tamalaat eqqarsaatigalugit inatsisitigut pisussaaffiliisuunani. Piffissami maannakkorpiaq Kalaallit Nunaat avaleraasartuut eqqarsaatigalugit naalagaaffiunngilaq sinerialik.

5.2.11. Guldlaks (misileraalluni aalisarneq)

Ukiut siulii assigalugit Naalakkersuisut guldlaks-inik misileraalluni aalisarnermut 10.000 tonsinik pisassiissuteqarput. 2014-imi pisat 4 tonsiupput.

5.2.12. Brosme, Lange aamma Blålange (misileraalluni aalisarnerit)

Tunumi saarullinniarnermi brosmenik, langedenik aamma blålangdenik saniatigut pjarisuuksat annertuut pissutigalugit Naalakkersuisunit qinerneqarpoq, Tunumi ningittagarsorluni brosmenik, langedenik aamma blålangdenik misileraalluni aalisarnermik pilersitsisoqarnissaa. Aalisakkanut tamanut 500 tonsinik pisassiissuteqartitsisoqarpoq.

2014-imut Norge-p aamma Kalaallit Nunaata akornanni Isumaqatigiissut naapertorlugu aalisakkanik tamanik norskit angallataat 200 tonsinik tunineqarput, norskimmi angallataat annertuunik saniatigut pjarisuuksarmata taamaattumillu misileraalluni aalisarnissamik qinnuteqaateqarsimallutik. Pisassiissutit sinneruttut kalaallit angallataannut agguaanneqarput.

5.3 Kalaallit Nunaat Kitaa Tunulu

5.3.1. Saarullik

ICES-imit suli kaammattuutigineqarpoq, 2014-imi saarulleqassuseq toqqaannartumik aalisarfigneqassanngitsoq, aalisakkat suffisinnaasut pilersitseqqinnissaminut pitsaanerpaanik atugassaqartinniarlugit.

2014-miit 2016-imut kalaallit saarulliit avataaniittunut Aqutsinissamik pilersaarut 2013-mi akuersissutigineqartoq naapertorlugu 2014-imut misileraalluni aalisarnermut 10.000 tonsinik pisassiissutinik aalajangersaasoqarpoq. Saarullinnut aqutsinissamik pilersaarut pilersitseqqinnissamik pilersaarutaasoq Pinngortitaleriffiup, Aalisarneq pillugu Siunnersuisoqatigiit, KANUAANA-p aamma Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisoqarfiup akornanni suleqatigiinnikkut pilersinneqarsimavoq. Aqutsinissamik pilersaarutikkut avataani saarullinnut misileraalluni aalisarnermut pisassiissutinik 10.000 tonsinik aalajangersaasoqarpoq piffissamut ukiunut pingasunut sivisussusilimmut, tassani Tunu aamma Kujataata Kitaa (NAFO 1F) pineqarlutik, avataani saarulliit taakkualu katitigaanerat pillugit paasissutissanik amerlanerusunik pissarsiniarluni. Taamaattumik piumasaqaatinik aalajangersaasoqarsimavoq misiligitissanik tiguisarnermut, Kitaani eqqissimatitsisarnermut kiisalu piffissami suffiffiusumi aalisarnerup matoqqatsinneqartarnissaa. Taamaasiornikkut ilisimasat annertunerusut katersorneqarsinnaapput peqatigitillugulu aalisagaqassusimik pilersitseqqilluni.

Isumaqatigiissutit naapertorlugit EU-mut 2.200 tonsinik aamma Norge-mut 1.200 tonsinik tunniussisoqarpoq. Taamaalilluni Kalaallit Nunaanni 2014-imi saarullinnut pisassiissutit sinneruttut 6.245 tonsiupput. Kalaallit Nunaanni pisassiissutit 50%-ii tulaanneqartartussaataapput.

6. Sinerissap qanittuani aalisarneq

6.1 Raajat

Sinerissap qanittuani aalisariutitut Kalaallit Nunaata kitaani raajanik pisassiissutit Aalisarneq pillugu inatsimmi § 5, imm. 3 naapertorlugu 43 %-iupput (aamma tak. immikkoortoq 3.1.2), tamannalu kinguneqarpoq 2014-imi raajanik pisassiissutinit pisassat sinerissap qanittuani 34.145 tonsiunerannik. Annertussutsit annikinnerusut 2.193 tonsiusut Canada-mut inniminnerneqarput. Tamanna MSC-imik nalunaaqutsersuisarnerup pigiinnarnissanut piumasaqaataavoq, tassami raajat aalisagaqatigiiummata avittat, taakkuninngalu Canada annikinnerusunik pisassaqaartitaalluni. Allatut ajornartumik Kalaallit Nunaata annertussutsit annikinnerusut Canada-mut inniminnertariaqartarpari, Canada-p aamma Kalaallit Nunaat akornanni pisuussutit pillugit aqutsiviginninnissamik ataatsimoorussumik isumaqatigiissuteqarsimatinnagit. Ilangullugu EU-mik isumaqatigiissut naapertorlugu EU-mut 3.400 tonsit tunniunneqartassapput. Tamatuma kingorna annertussutsit sinneruttut 79.407 tonsit agguasseriaaseq atorlugu avataasiortunut sinerissallu qanittuanut agguarneqarput (57/43 %). Sinerissap qanittuani 2006-imiilli raajanik pisassiissutinit pisassat tabel 4-imi takuneqarsinnaapput.

Tabel 4: Sinerissamut qanittumi 2006 – 2014 raajarni arnermut pisassiissutinit pisassat (tonsit).

Sinerissap qanittuanut	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Pisassiissutinit pigisat	55.900	55.900	53.019	49.265	47.545	51.600	42.000	36.061	34.145

Pissarsivik: KANUAANA

6.2. Saattuat

Saattuarniarneq pillugu nalunaarut nutaaq Naalakkersuisut 2004-mi akuersissutigaa. Ilaatigut manna kinguneraa, sinerissamut qanittumi saattuarniarneq aqutsivinnut immikkoortunut arfinilinnut tamarmik immikkut pisassiiffiusunut agguarneqarsimavoq. Angallat ataaseq amerlanerpaanik aqutsiveqarfinni marlunni aalisarsinnaanermut akuersissuteqarsinnaavoq. Aammattaaq 64°15 A-ip avannaaniittoq ukiumi qaammatini siullerni pingasuni aalisarnermut matoqqasarpoq. Malittarissanit taakkunannga 2014-imut immikkut akuersissuteqarnissaq aalajangerneqanngilaq.

Biologit 2014-imut siunnersuutaat 2013-mut sanilliullugu allanngungaannigilaq, tassa aqutsiveqarfimmi Nuuk-Paamiut annertunerpaamik 200 tonsit aamma aqutsiveqarfimmi Qeqertarsuup Tunuani annertunerpaamik 600 tonsit pisassatut inassuteqaatigineqarput aamma aqutsiveqarfimmut Sisimiunut, tassani pisassat annertunerpaamik 300 tonsiunissaat kaammattuutigineqarluni, taakkulu agguataarlugit qangalili oqaluttuarisaanikkut aalisarfiusartunut 150 tonsit kiisalu kangerlunnut Nassuttuumut aamma Isortoq Avannarlermut 150 tonsit. Paasisutissat amerlanginnerat pissutigalugu aqutsiveqarfinnut Maniitsumut aamma Narsaq-Qaqortumut siunnersuuteqartoqanngilaq.

Tabel 5: Sinerissamut qanittumi saattuarniarnermut TAC 2006 – 2014 (tonsit).

Sinerissap qanittuanut	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
TAC	4.440	4.380	4.200	2.150	3.150	2.280	2.330	2 780	2.800

Pissarsivik: APNN.

Naalakkersuisut aalajangiipput 2014-imi TAC 2.550 tonsinut aalajangerneqassasoq. Kisiannili 2014-imi oktoberimi Naalakkersuisut aalajangiipput aqutsiveqarfimmi Nuuk-Paamiuni pisassiissutit 250 tonsinik qaffanneqassasut, taamaalilluni 2014-imi TAC tamarmiisoq 2.800 tonsinngorpoq, tamannalu tabel 5-imi takuneqarsinnaavoq (ilangullugu takuuk immikkoortoq 5.1.7.).

6.3. Uiluut

2004-miilli biologit siunnersuisarnerat allanngornikuunngilaq aalisarnermillu inuussutissarsiuteqartunit uiluinniarnermik aqutsinerup allanngortinneqarnissaanik kissaateqartoqarnikuunani. Taamaammatt soorlu tabel 6-imi takuneqarsinnaasutut sumiiffiit pisassiiviusut allanngortinneqannginnissaat Naalakkersuisut toqqarpaat, kisiannili sumiiffimmi pisassiiviusumi Attumi pisassiissutit 2012-imut aamma 2013-imut assigalugu 300 tonsinik qaffanneqarlutik, taamaalilluni 2014-imut TAC 2.520 tonsinut aalajangerneqarpoq. Aammattaq aalisarnermi tassani angallat ataasiinnaq aalisarpoq.

Tabel 6: Saattuarniarnermut TAC 2006 – 2014 (tons).

Sumiiffik pisassiissuteqarfiusoq	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Nuuk	720	720	720	720	720	720	720	720	720
Aqjarua*	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Attu**	100	100	100	100	100	100	400	400	400
Sisimiut - Kujataa (Saqqaq)	400	400	400	400	400	400	400	400	400
Sisimiut – Avannaa (Kangaarsuk)	700	700	700	700	700	700	700	700	700
Nassuttooq	300	300	300	300	300	300	300	300	300
Uiluut katillugit	2.220	2.220	2.220	2.220	2.220	2.220	2.520	2.520	2.520

* Sumiiffimmi eqqissimatitsineq pissutigalugu 2003-mi matuneqarpoq.

** Sumiiffiup matuneqarnikuunngitsup avataani killeqanngitsumik aalisartoqarsinnaavoq.

Pissarsivik: APNN.

6.4. Qalerallit

Biologit 2014-imut suli inassuteqaateqarput sinerissap qanittuani qaleralinnik pisassiiviit pingasunik immikkoortunik aqutsiveqarfeqassasoq, Qeqertarsuup Tunua, Uummannaq aamma Upernavik. Sumiiffinnut siunnersuisarneq Namminersorlutik Oqartussat qinnuiviginninnerisa kingorna ukiunut marlunnut 2013-mut 2014-imullu kaammattuuteqartoqarpoq.

Inuussutissarsiutigalugu oqaluttuarisaanermi paasissutissat tunngavigalugit biologillu piffissamut kingumoortumut misissuineri naammattumik utertannginnerat pissutigalugit Kalaallit Nunaata sinnerani naliliinermik biologit nutarterisinnaanngillat. Tamatuma kinguneranik sumiiffinni taakkunani 2014-imut pisassiissutit qaffasissusissaannik kaammattuisoqarsinnaanngilaq.

Aqutsiveqarfimmi Upernavimmi 2014-imi kaammattuut 6.300 tonsiuvoq, tamannali tassaalluni siullermeertumik biologit siunnersuinerat. Inuussutissarsiutigalugu oqaluttuarisaanikkut aalisarnermiit paasissutissat aamma peqassutsimik biologit misissuinerat pissutigalugit paasissutissat siunnersuineranut tunngaviupput.

Aqutsiveqarfimmut Qeqertarsuup Tunuanut 2014-imi pisassat annertunerpaamik 8.000 tonsiussasut kaammattuutigineqarpoq, tamannalu 2013-mut sanilliullugu allannguinerunngilaq. Tamanut tunngasumik naliliineq tassaavoq qaleraleqassuseq ukiuni kingullerni appariartortoq. Kisiannili biologit misissuinerisa takussutissippaat qalerallit amerliartornerat annertusiartortoq. Tamanna aalisagaqatigiit aalisarneqarsinnaasut pilerseqqinneqarnissaanut ilapittuutaasinnaavoq.

Aqutsiveqarfimmut Uummannamut kaammattuutigineqarpoq 2014-imi pisat 6.000 tonsit qaangissanngikkaat, tamannalu 2013-mut sanilliullugu allannguinerunngilaq. Naliliinerup kingornali qaleraleqassutsip allanngorneranik takussutissaqanngilaq. Agguaqatigiissitsilluni

angissusaat apparialaarpoq, kisiannili 2007 – 10 pisanut allattaaviit takutippaat allanngoriar-tortoqanngitsoq imaluunniit annikitsumik alliartortut.

Naalackersuisut aalajangiuppaat aqutsiveqarfinni taakkunani pingasuni 2014-imut TAC 2013-mut sanilliullugu qaffasinnerusoq aalajangiunneqassasoq. Naalackersuisulli aalajangiipput aqutsiveqarfinni taakkunani pingasuni TAC 1.694 tonsinik qaffanneqassasoq, tamannalu ataani tabel 7-imi takuneqarsinnaavoq.

Tabel 7: Sinerissap qanittuani qaleralinniarnermut TAC 2008-2014(tonsit).

Sumiiffik pisassiissuteqarfiusoq	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Qeqertarsuup Tunua	12.500	8.800	8.800	8.000	8.300	9.200	9.000
Ummannaq	5.750	5.000	5.799	6.000	6.300	7.550	9.379
Upernavik	6.000	6.000	6.500	6.500	6.800	7.950	9.015
Qalerallit katillugit	24.250	19.800	21.099	20.500	21.400	24.700	26.394

Pissarsivik: KANUAANA

Aammattaq sumiiffiit pisassiiviusut avataanni Qaanaami, Tunumi aamma Kalaallit Nunaata kujataata kitaani sinerissap qanittuani aalisartoqartarpoq.

6.5. Saarullik

Kalaallit Nunaata Kitaani sinerissap qanittuani saarullinniarnermut biologit siunnersuutigaat 2014-imut TAC 12.063 tonsiussasoq. Naalackersuisut 2014-imut TAC 15.000 tonsinut aalajangiuppaat 2013 assigalugu suliffissaqartitsineq eqqarsaatigalugu. 2014-ip ukiaani sinerissamut qanittumi saarullittassiissutitut pisassiissutit tamakkerneqarput taamaattumik Naalackersuisut 2. novemberimi aalajangiuppaat, pisassiissutit 1.500 tonsinik qaffanneqassasut. Taamaattorli taamatut pisassiissutinik qaffaaneq aamma tamakkerneqarpoq taamaammatt Naalackersuisut pisassiissutit decemberip qaammataani suli 2.000 tonsinik qaffaqinneqarput.

Tabel 8: Sinerissap qanittuani saarullinniarnermut TAC 2010 – 2014 (tonsit).

Sinerissap qanittuani t	2010	2011	2012	2013	2014
TAC	8.500	11.500	15.000	13.500*	18.500*

Pissarsivik: KANUAANA

*September 2013-imi sinerissamut qanittumi pisassiissutinii 1.500 tonsit avataasiarluni pisassiissutinut nuunneqarput.

*November aamma decemberimi pisassiissutit 1.500 tonsinik aamma 2.000 tonsinik qaffanneqarput.

6.7 Kapisillit

Kapisillit aalisagaapput nikerartorujussuusartut aammalu Atlantikup avannaani kapisilinnik aqutsiveqarfik NASCO (North Atlantic Salmon Conservation Organization) aqutigalugu killilersorneqartut.

ICES-imi biologit siunnersuineranni 2014-imut peqassuseq navianartorsiortorujussuuvoq, 2009-miilli taamaannikuulluni. Naliliisoqarpoq kapisileqassuseq oqaluttuarisaanermi appasinnerpaamiittutut, maannamullu iliuuserineqartut peqassutsip pitsanngoriartortinneqarneranut ikiuutaasutut isikkoqarnatik. Taamaalluni Kalaallit Nunaata 2002-miilli ukiumut 20-50 tonsinik taamaallaat nammineq atugassanik aalisartarnerata sunniuteqarneranik takussutissaqarani.

NASCO-mi 2014-imi ukiumoortumik ataatsimiinnermi Kalaallit Nunaat isumaqatigiinniarnermi aammaarluni angusaqarpoq, tassani nammineq atugassanik 2014-imi kapisilinniarnissaq akuersissutaalluni. 2012 aamma 2013 assigalugit inuussutissarsiutigalugu aalisartunut

tunineqarsinnaasut pisassiissutit qummut killeqartinneqarput, tamakku taamaallaat nunatsinni tunitsivimmum tunineqarsinnaasasut, tassami NASCO-mi isumaqatigiissut naapertorlugu Kalaallit Nunaat imminut pisussaaffilermat kapisilinnik avammum tuniniaaniarani. 2014-imi tunineqarsinnaasutut pisassiissutit 30 tonsinut apparneqarput, ukiuni qaangiuttuni marlussunni pisassiissutit tamakkerneqartanngimmata kiisalu nunanit tamalaanit annertoorujussuarmik tatisimaneqarneq pissutigalugit.

Nunaqarfinni tulliuttuni katillugit kapisilinnik tunisisitsisoqartarpoq: Atammik, Kangaamiut, Qeqertarsuatsiaat aamma Arsuq kiisalu Nuummi Maniitsumi. Aatsaat siullermeertumik tulaanneqarsinnaasutut pisassiissutinit aalajangersaasoqartalermalli pisassiissutit tunisisinneqarsinnaasut tamakkerneqarsimapput. 2014-imi kapisilittat tamakkiisumik nalunaarutigineqartut 58 tonsiupput. Annertussutsini taakkunani 10 tonsit ICES-imit nalunaarutigineqartanngitsutut isigineqartut ilanngullugit naatsorsuutigineqanngillat, pingaartumik sunngiffimmi aalisartuneersartut.

6.8 Sinerissap qanittuani misileraalluni aalisarneq (Tunu)

2014-imi Tunumi sinerissamut qanittumi misileraalluni aalisarnermik aallartitsisoqarpoq, piffissamimi tassani toqqaannartumik aalisartoqartanngimmat. Tunumi annikitsuaraannarmik aalisartoqartarpoq, taamaattumik misileraalluni aalisarnissaq pilersinneqarpoq sumiiffik misissuiviginarlugu aamma Tununi sinerissamut qanittumi aalisarnerup annertusisinneqarsinnaaneranut tunngavik misissuiviginarlugu. Sinerissamut qanittumi misileraalluni aalisartoqarsinnaanera 3 sømilitut killeqarfiup iluanut akuerineqarpoq.

Aalisakkat tulliuttut aalisarneqarsinnaanerak akuersissutigineqarpoq: qalerallit, saarullit, suluppaakkat, nataarnat, brosmet, saattuat, qeqqat aamma eqaluit. Ningittagarsorluni, qassusersorluni imaluunniit pullasersorluni aalisarnissamut akuersissuteqartoqarpoq. Peqatigitillugit umiarsuit akuerisaasut angallatinut mikinerusunut tunitsivittut atuutissapput. Ingerlatseqatigiiffiit aallarnisarniarnermi ajornartorsiuteqalaarput, taamaartorli akuleriissunik pisassiissutinik taakkuninnga 278 tons katillugit aalisarneqarput.

7. Kalaallit Nunaata nunallu Kalaallit Nunaata aalisarneq pillugu isumaqatigiissuteqarfigisaasa akornanni pisassiissutinik agguasarneq.

Aalisakkanut assigiinngitsunut Naalackersuisut TAC-miik ukiumoortumik aalajangiinerisa kingorna Kalaallit Nunaata nunallu Kalaallit Nunaata aalisarneq pillugu isumaqatigiissusiorfigisaasa akornanni pisassiissutit agguataarneqartarput. Pisassiissutinik paarlaasseqatigiinnerit ataani allaaserineqarput. Agguaassineq aamma ilanngussami 1-imi takuneqarsinnaavoq.

7.1. EU

EU-mut aalisarneq pillugu suleqatigiinnissamik isumaqatigiissut Kalaallit Nunaata aalisarneq pillugu isumaqatigiissutaani pingaarnersaavoq. Isumaqatigiissut ilanngussatigut (protokoller) aqutsivigineqartarpoq. 1. januar 2007-imi ukiunut arfinilinnut EU-mut isumaqatigiissut kingulleq atuutilerpoq, illuatungeriit arlaannit allanngortinneqanngippat, isumaqatigiissut akuliuffigineqarani ukiuni arfinilinni nammineq ingerlatiinnarneqassasoq. Isumaqatigiissummut ilanngussat ingerlaavartumik nutarterneqartarput. Maannakkut ilanngussasoq 1. januar 2013-mi atorluullerpoq atorunnaassallunilu 31. december 2015. Ilangussakkut pisassiissutit annertussusaat Kalaallit Nunaata EU-mut aningaasanik taarserlugit neqeroorutigisartagai allanneqarsimapput taakku

ukiumoortumik Kalaallit Nunaannut aalisarsinnaatitaanermik pisinnaatitaaffinnut akiliutinit 135 millioner kronit missaannik iluanaarutaasarput.²

Tabel 9: EU-p Kalaallit Nunaata kitaani aalisarsinnaanermut periarfissai 2013-2015 (tonsit).

Suuneri	EU-mut pisassiissutit 2014-imi pissarsiarineqarsimasut	Isumaqtigiissut manna naapertorlugu EU-mut pisassiissutit
Qalerallit KK	2.650	2.500
Raajat	3.400	3.400
Nataarnat	200	200
Saattuut	200	250

Kalaallit Nunaata Kitaani pisassiissutit annertussusaannik agguassinernit isumaqtigiissutaasunit, soorlu tabel 9-mi takuneqarsinnaasutut, EU Agreed Records 2013 naapertorlugu Kujataata Kitaani immikkut 150 tonsinik qalerallittassinneqarpoq, tamatumalu kinguneraa 2014-imut pisassiissutit 2.650 tonsiulernerat. Ilanngullugu EU-mut saattuartassatut pisassiissutit 50 tonsinik ikilineqarput, pisassiissutimmi 2013-mi iluaqutigineqanngitsoormata. Saattuanik pisassiissutit 2014-imi EU-p aamma atornikuunngilai. Kalaallit Nunaata kitaani pisassiissutit EU-p pissarsiarisaanit 2014-imi qalerallit 575 tonsit Norge-mut nuunneqarput. Aammattaaq nataarnat 75 tonsit Norgemut nuunneqarput.

Tabel 10: Tunumi EU-p aalisarnissamat periarfissai 2013-2015 (tonsit).

Suuneri	EU-mut pisassiissutit 2014-imi pissarsiarineqarsimasut	Isumaqtigiissut naapertorlugu EU-mut pisassiissutit
Qalerallit	4.465	4.315
Raajat	6.500	7.500
Nataarnat	200	200
Ammassat	36.400	60.000

Tunumi pisassiissutit tabel 10-mi allaqqasunit, Agreed Records 2013 naapertorlugu, Tunumi EU immikkut qalerallinnik 150 tonsinik tunineqarpoq, tamatumalu kingunerisaanik 2014-mut pisassiissutit 4.465 tonsiulerlutik. Tunumi EU-p pisassiissutaanit qalerallit 575 tonsit, raajat 2.550 tonsit aamma nataarnat 75 tonsit Norge-mut nuunneqarput.

Tabel 11: Kalaallit Nunaata kitaani Tunumi EU-mut pisassiissutit 2013-2015 (tonsit).

Suuneri	EU-mut pisassiissutit 2014-imi pissarsiarineqarsimasut	Isumaqtigiissut naapertorlugu EU-mut pisassiissutit
Saarullik	2.200	2.200
Suluppaakkat ikerinnarsiorlut	3.000	3.000
Suluppaakkat itisoormiut	2.000	2.000
Imminnguit (tupissutit)	200	200

Tabel 11-imi pisassiissutit, Kitaani aamma Tunumi aalisarneqarsinnaasunit EU-mit suluppaakkanit ikerinnarsiorlutit pisassiissutit 800 tonsit Norge-mut nuunneqarput.

² 6. Aalisarnermik ilanngussaq Kalaallit Nunaata aamma EU-p akornanni 2013 - 2015.

7.2. Savalimmiut

Savalimmiormiut Kalaallit Nunaata imartaanni aalisartarnerat annikitsuinnaavoq. Kalaallit Nunaata Savalimmiullu akornanni 2014-imut isumaqatigiissummut isumaqatigiissummut ilanngussaq naapertorlugu angallatit Savalimmiuneersut pisassiissuteqarfiusumi Baffinip Kangerliumanersuani avannaata kitaani 68N avannaani qaleralinnik 100 tonsinik aalisarsinnaappu^ot. Savalimmiut aamma Kalaallit Nunaata avannaani aalisakkanik assigiinngitsunik misileraallutik 2014-imi aalisarsinnaapput, tassunga ilanngullugit raajat 100 tonsit aamma Tunumi saarullit, brosmet qeeqqallu 355 tonsit, taakkulu 2013-imi pisassiissutit assigalugit, saarullit 100 tonsinik qaffanneqarput. Tassunga ilanngullugu Savalimmiut 2013-imi misileraalluni saarullinniarnermut katillugit annertunerpaamik 275 tonsiusunut atatillugu nataarnanik qaleralinnillu saniatigut pisisuukkanik pisassinneqarpoq, taannalu 2014-mi ingerlateqqinneqarluni.

Ilanngullugu Savalimmiormiut EU-mut isumaqatigiisutertik naapertorlugu raajanik 1.300 tonsinik, qaleralinnik 110 tonsinik aamma suluppaakkanik 250 tonsinik EU-mit pissarsipput.

Savalimmiunut Kalaallit Nunaata imartaanni pisassiissutitut taarsiullugu ningittagarsuummut Kalaallit Nunaanneersumut Savalimmiut imartaanni aalisakkanik immap natermiunik misileraalluni ineriartortitsillunilu aalisarnermut ulluni aalisarfiusuni 60-imi aalisarsinnaatitaavoq.

Tamakku qaavisigut Kalaallit Nunaat atlanto-skandisk ammassassuarnik 2.100 tonsiusunik pisassiissuteqarpoq, taakkulu 2013-mit 50 tonsinik amerlanerupput aamma savalimmiut imartaanni kalaallit NEAFC-mit saarullernanik pisassiissutitut 5.000 tonsinik aalisarsinnaatitaavoq, tamannalu 2013-imut sanilliullugu 3.000 tonsinik qaffariarneruvoq.³

7.3. Norge

2014-imut Kalaallit Nunaata aamma Norge-p akornanni isumaqatigiissummut ilanngussakkut norskit angallataat 2014-imi kalaallit imartaanni pisassiissutitut arlalinnit aalisarsinnaatitaalerput, soorlu tabel 12-mit takuneqarsinnaasutut. Ilanngullugit Norge misileraalluni Tunumi aalisarsinnaalerpoq brosmenik 200 tonsinik, lange-nik 200 tonsit aamma blålange-nik 200 tonsit.

Tabel 12: Kalaallit Nunaata eqqaani Norgemut 2014-mi pisassiissutit (tonsit).

Suuneri	Isumaqatigiisut malillugu Norgemut pisassiissutit	Norge-mut pisassiissutit EU-mut nuussisoqareernerata kingorna
Kalaallit Nunaata Kitaa		
Qalerallit KK	900	1.475
Nataarnat	0	75
Tunu		
Qalerallit	275	850
Raajat	0	2.550
Suluppaakkat, natermiut	600	600
Suluppaakkat, ikerinnarsiorlut	750	750
Nataarnat	160	235
Saniatigut pisisuukkat	150	-

³ Savalimmiut Naalakkersuisuisa aamma Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat akornanni aalisarneq pillugu isumaqatigiisutaannut isumaqatigiissummut 27. maj 1997-imeersumut ilassut 2014-imeersoq

Kalaallit Nunaata kitaani Tunumilu katillugit		
Saarullik	1.200	1.200
Suluppaakkat, ikerinnarsiortut	0	800
Saniatigut pjarisuukkat	150	-

Norge-mut pisassiissutinik taarsiissuteqarnermi, Kalaallit Nunaat 2014-imi Barentip imartaani saarullinnik, kullerunik aamma sej-inik aalisarsinnaatitaavoq. Tamatuma saniatigut saniatigooralugu pjarisuukkanik tamarmiusunik 260 tonsinik akuerisaavoq. 2013-imut sanilliullugu kuller-it 150 tonsinit ikinnerupput aamma sej-it 300 tonsinit ikinnerullutik.⁴

Tabel 13: Norge-mut Kalaallit Nunaata eqqaani 2014-imi pisassiissutit (tonsit).

Suuneri	Isumaqatigiissut naapertorlugu Kalaallit Nunaannut pisassiissutit
Saarullik	3.500
Kullerit	900
Sejit	700
Saniatigut pjarisuukkat	260

7.4. Rusland

Kalaallit Nunaat Ruslandimut pisassiissutinik aamma paarlaasseqatiginnittarpoq. Isumaqatigiissummut 2014-imut ilanngussa q malillugu angallatit Rusland-imeersut Kalaallit Nunaata imartaani 2014-imi aalisarnermi arlalinni pisassiissuteqarput, taakkulu tabel 13-imi takuneqarsinnaapput.

2013-imut sanilliullugu Tunumi russit suluppaakkanik 400 tonsinik ikinnerusunik aamma qaleralinnik 775 tonsinik ikinnerusunik tunineqarput.

Tabel 14: Rusland-imut Kalaallit Nunaata eqqaani 2014-imi pisassiissutit (tonsit).

Suuneri	Kalaallit Nunaata Kitaa
Qalerallit KK	1.225
Qalerallit AK	550
Saniatigut pjarisuukkat	10 %
Suuneri	Tunu
Qalerallit	600
Suluppaakkat ikerinnarsiortut	700
Saniatigut pjarisuukkat	10 %

Kalaallit imartaanni pisassiissutinut taakkununga taarsiissutitut Kalaallit Nunaat saarullinnik, kullerunik raajanik aamma 10%-imik saniatigut pjarisuukkanik russit imartaanni tunineqarput. Taakkulu 2013-imut saniullugit saarulliit 575 tonsinik aamma kullerunik 30 tonsinik ikinnerupput, paarlattuanik Kalaallit Nunaat 2014-imi 500 tonsinik raajanik pissarsivoq taakku siusinnerusukkat pissarsiarineqartarsimangitsut.⁵

⁴ Isumaqatigiissummut ilanngussa q 2014. illuatungeriilluni aalisarnikkut attaveqatigiittarnerit pillugit Norgep aamma Kalaallit Nunaani Namminersorlutik Oqartussat akornanni isumaqatigiissutaannut 9. juni 1992-imeersumut

⁵ Isumaqatigiissummut ilanngussa q 2014: Illuatungeriilluni aalisarnikkut attaveqatigiinnissa q pillugu Kalaallit Nunaata Naalakkersuisa Russillu Naalagaaffianni naalakkersuisut akornanni isumaqatigiissut 7. marts 1992-imeersoq.

Tabel 15: Rusland-imut Kalaallit Nunaata eqqaani 2014-imi pisassiissutit (tonsit).

Suuneri	Isumaqatigiissut naapertorlugu Kalaallit Nunaannut pisassiissutit
Saarullik	5.325
Kullerit	500
Raajat	500
Saniatigut pisarisuukkat	10 %

7.5. Island

Kalaallit Nunaat aamma Island namminneq imartaminni ammassanik aamma Irmingerhavet-imi suluppaakkanik aalisarsinnaatitaapput. Taamatut pisassiissutinik pissarsisinnaaneq aqunneqarpoq 8. juli 2013-miit Islandip aamma Kalaallit Nunaata aalisarnermut imartaminni taartigiillutik aalisarneq pillugu Isumaqatigiissutaannit. Isumaqatigiissutikkut namminerisamik imartami nammineq pisassiissutigisanit arlalitsigut killilerlugit aalisarsinnaasoqarpoq. Kalaallit angallataannut tunngatillugit pisassiissutinik pissarsisinnaatitaaneq pingaartumik ukiuunerani Islandip imartaani ammassanniarnermut atorpeqartarpoq.

7.6 Nunat marluk aamma nunat arlallit suleqatigiinnerat

Atlantikup avannaani aalisarneq pillugu suleqatigisanit EU-mit, Norgemit, Savalimmiunit, Canadamit Islandimillu nunat marluk akornanni suleqateqarneq Kalaallit Nunaata naammagisimaarpaa.

Aamma nunarsuup immikkoortuani aalisarnermik aqutsinermi suleqatigiiffinnik NAFO-mik, NEAFC-imik NASCO-millu Atlantikup avannaani nunat tamalaat imartaanni aalisarnermik killilersuiffiusunik suleqatigiinnermut tamanna aamma atuuppoq.

2014-imi nunat marluk aamma nunarsuup immikkoortuani ataatsimiinnerit saniatigut arlalinnik naalagaaffinnik sineriallit ataatsimiippot Irmingerhavet-imi aamma Norskehavet-imi suluppaakkat pillugit kiisalu Tunumi, Island-imi Savalimmiunilu qalerallit pillugit.

Tamakku saniatigut Kalaallit Nunaat naalagaaffiit sineriallit ataatsimiinnerini alapernaarsuisutut peqataavoq avaleraasartuut saarullernallu pillugit.

Ilanngullugu, 2016-2020-imut EU-mut Aalisarneq pillugu nutaamik Isumaqatigiissummut isumaqatiginninniarnert 2014-ip ukiaani aallartinneqassapput, taakkunani isumaqatiginninniarnert siulliit Nuummi oktoberimi ingerlanneqarlutik aappaallu Bruxelles-imi novemberimi ingerlanneqarlutik.

Ilanngussaq 1: Avataasiarluni aalisarneq, pisassiissutit 2014

Ilanngussaq 1: Avataasiarluni aalisarneq, 2014-imut pisassiissutit							
	Kol. 1	Kol. 2	Kol. 3	Kol. 4	Kol. 5	Kol. 6	Kol. 7
	Pisassiissutit	Pisassiissutit nunanut agguarlugit					
	Katillugit (t)	Kalaallit Nunaat	EU	Savalimmiut	Island	Norge	Rusland
Kalaallit Nunaat							
Raajat	85.000	39.669*	3.400				
Qalerallit KK	7.000	2.225	2.650			900	1.225
Qalerallit AK	6.500	5.850		100			550
Saattuat	250	-	250				
Imminnguit (tupi)	1.000	1.000	-				-
Suluppaakkat	1.000	1.000					
Nataamat	1.000	800	200				
Qeeqqat	1.000	1.000					
Ammassaar	25.000	25.000	-				
Saarullik	-						
Saniatigut pisat	-						annerpaamik 10%
Tunu							
Raajat	8.300	1.800	6.500				
Qalerallit	9.800	4.460	4.465			275	600
Imminnguit (tupi)	1.000	1.000	-			-	
Suluppaakkat	8.500	5.900	2.000			600	
Nataamat	2.000	1.640	200			160	-
Qeeqqat	1.000	1.000					
Ammassaar	18.085	18.085					
Lange	500	300				200	
Blálange	500	300				200	
Tinguttuut	500	300				200	
Saarullernat	10.000	10.000					
Avaleraasartuut	100.000	100.000					
Guldaksit	10.000	10.000					
Saniatigut pisat			-	275		150	annerpaamik 10%
Kitaa & Tunu							
Saarullik	10.000	6.245	2.200	355		1.200	
Suluppaakkat, il	4.450	-	3.000			750	700
Saniatigut pisat			2.180			120	annerpaamik 10%
Norge							
Saarullik	3.500	3.500					
Kullerit	900	900					
Sejit	700	700					
Saniatigut pisat	260	260					
Rusland							
Saarullik	5.325	5.325					
Raajat	500	500					
Kullerit	500	500					
Saniatigut pisat	annerpaamik	annerpaamik 10%					
Savalimmiut							
Aalisakkat natermiut		-					
Ammassassuit	2.100	2.100					
Saarullernat	5.000	5.000					
Nunat tamalaat							
Raajat							
NAFO-p imartaa 3L: 445 tonsit Savalimmiut peqatigalugit, taakkunanga 76 tonsit Kalaallit Nunaannut							
Svalbard: ullut 450-it aalisarfusut							
Misileraalluni aalisarneq							
Savalimmiut imartaat: ullut 60-it aalisarfusut							
Saarullernat							
Nunat tamalaat: 6.497 tonsit, taakkunanga 5.000 tonsit savalimmiut imartaani aalisameqarsinnaasut							
* MSC atatiinnamiarlugu aqutsinermut pilersaarut naapertorlugu 2.193 tonsit Canadamut.							

Ilanngussaq 2: Sinerissamut qanittumi aalisarneq, pisassiissutit 2014

Ilanngussaq 2: Sinerissamut qanittumi aalisarneq, 2014-imut pisassiissutit	
	Kol. 1
	Pisassiissutit Katillugit (tons)
Kalaallit Nunaata Kitaa	
Raajat	34.145
Saattuut	2.800
Uiluiit Nuuk	720
Uiluiit Aqajarua	-
Uiluiit Attu*	400
Kujataa - Saqqaq	400
Avanna - Kangaarsuk	700
Nassuttoq	300
Uiluiit katillugit	2.520
* Aalisarfigeqqusaanngitsup avataani	
Qalerallit Upernavik	8.000
Qalerallit Uummannaq	8.000
Qalerallit Qeqertarsuup tunua	9.000
Kalaallit Nunaata sinnerani	-
Qalerallit katillugit	25.000
Saarullik	18.500
Assigiinngitsunik misileraalluni aalisarneq	-